MORS FELICISSIMA
QVATVOR LEGATORVM LVSITANORVM ET SOCIORVM

Quos Iapponiæ Imperator occidit

IN

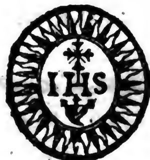
Odium Christianæ Religionis.

Auctore

P. ANTONIO FRANCISCO CARDIM è Societate IESV

Procuratore ad Vrbem Prouinciæ Iapponiæ.

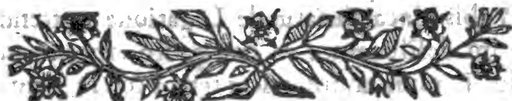

ROMÆ, Typis Heredum Corbelletti. 1646.

SVPERIORVM PERMISSV.

Digitized by Google

Digitized by Google

MORS FELICISSIMA
QVATVOR LEGATORVM LVSITANORVM & SOCIORVM,
Quos Iapponiæ Imperator occidit IN *Odium Christianæ Religionis.*

Concitatus Arimæ motibus Toxogunſama Tyrannus, Luſitanorum commercium abrupit, vt funditùs euerteret Religionem Catholicam. Dicere enim ſolitus erat, mercibus immiſtam, nauigare, inuehique in oras ſuas Chriſtianam Fidem.

Vrbis Macai Senatus de Legatione mittenda ſtatim deliberauit: vt hoc pacto experiretur, num Tyrannum inſoleſcentem flectere potuiſſet. Deſtinantur ideò, delectu habito, ex numero ciuium quatuor, qui erant totius Vrbis lumina: nempè Ludouicus Paes Paciecus, Rodericus Sancius de Paredes, Gondiſalus Monteiro de Carualho, Simon Vas de Pauia, viri ſanguine clari, annis graues, indole ac mente præcelſi, & perquàm idonei ad negotia quæuis pertractanda: vtpotè qui Supremos Reipublicæ Magiſtratus adminiſtrauerant, & aliquotiès Iapponiam adierant tractaturi de rebus grauiſſimis: ſed inprimis conſpicui, propter Chriſtianæ Religionis profeſſionem.

Electioni de ſe habitæ conſenſum dedere, inducti magis publica, quàm priuata vtilitate: etſi præuiderant, capitibus mille oboriri pericula poſſe in ea expeditione: ſed vera nobilitas hoc habuit ſemper, vt ſanguinis ſui prodiga eſſet, dummodò patriam eriperet ex calamitatibus aduerſæ fortunæ.

Diſpoſita profectione, & præparatis rebus neceſſarijs ad obeundam Legationem, id habuere potiſſimum; vt animum conuerterent ad ſpirituales opes, quæ iter prouehérent in melius:

Co-

Digitized by Google

Comites verò, exemplo Legatorum, Sacra Altaris Mysteria cùm iam omnes suscepissent, ad littus properarunt. Constabat cohors eorum vniuersa, præter Legatos, viris septuaginta, Christianis omnibus, sed diuersarum, hoc est, sexdecim nationum. Disce pietatis eorum argumentum: nullus exceptus in nauigio est, nisi postquàm exhibuit peractæ Exhomologesis chirographum, quasi hoc fuerit futuræ necis eorum pignus.

Nauis soluit Macaò secundissimis auris, etsi grauis erat affectibus & desiderijs totius Ciuitatis: cùm dolerent vniuersi, tantum decus Legatorum, eumque iuuentutis florem, qui erat in ipsorum comitatu, committi arbitrio gentis præferocis. Pacato, & sereno mari ferebatur nauis: sed ciuitas tota effusa in preces nouendiales erat, aderatque super aram Templi expositus in Hierotheca Eucharisticus Agnus, à quo Legatis abeuntibus cuncti nauigationem benè auguratam precabantur. Inoffenso cursu nauem Oceanus deferebat, cùm intumuit repentè secunda die mensis Iulij ad Insulam Formosam: ne quid esset diù iucundum in rebus humanis, quod tandem spatio temporis non vitiaretur. Mare infremuisse crediderim in hosce Argonautas, non

Digitized by Google

vt eis quidem noceret, sed potiùs vt eos innocentes à gente barbara, & ab infido littore arceret. Fractis denique antennis, & naui penè lacera, decima quinta die à profectione, hoc est, die sexta Iulij, in octaua Principum Apostolorum, Nangasachũ appulere, felici sanè augurio. Videatur Paulus obtulisse gladium, vt non nisi eo iugulum viris tam illustribus perfoderetur; & Petrus claues Olympi in promptu habere voluisse, vt aditum eis in Cęlum ad Superos, ac Deum aperiret.

Ostia ingredientibus occurrit Insula Martyrum, quam iacta ferri anchora tenuere. Arbitror, sanguinem Martyrum ibi aliquando effusum appulsos consalutasse; vtpotè futuros eorum consortes. Certè naualis cohors illa vicem rependit, quia flexis genibus è puppi omnes Martyrum opem implorauerunt.

Vix imposita viæ coronide, steterat in anchoris nauigium; cùm de littore remigio scaphæ ad nauem proras suas direxerunt, & quæ erant proximæ, vndè, & quæ natio? succlamarunt. Responsio fuit; Nauem Lusitanam esse, venisseque Legatos Macao cum Imperatore acturos de commercio sublato. Interpretes, postquàm deprehenderunt nullam aliam mercem nauigio

adue-

aduehi, Vrbis Macai litteras ad Præfectum Nangasachi detulerunt. Longum temporis interuallum ij expectarunt. Cùm ecce naues validiores armis munitæ redierunt, in quibus vecti Magistratus de nauis milite, de armis, de mercibus magis accuratè inquisiuerunt; & postmodũ clauo nauis erepto, & abducto præsidio, nauem securam in littore reliquerunt.

Postridie, cùm iam aduesperasceret, eadem classis illùc remigrauit, vnà cum Bongijs, id est, Ministris, & Iurabasis, id est, interpretibus. Hi verò tormenta bellica deponunt è plaustris, eaque impellunt ad littus. postridie reuertuntur; & tum Legatos, tum eorum socios (exceptis octo natione Indis) secum educunt, occludunt secreto Vrbis loco, & cohorte armata custodiunt. Postea Præfectus Vrbis nuntium ad Legatos misit, qui bono esse animo eos iuberet; Nam se aiebat concessurum ipsis liberali manu quæcumque vsui eorum esse possent. Ceterum admonitos voluit, vt de Legatione scripto agerent, quò ipse ad Regiam negotium transmitteret, nec aliter rem ab se posse tractari. Legati eam Præfecti vrbanitatem sibimet gratulantur, & grates referunt; affirmantes, se, gentemque suam nihilo indigere, sed affluere ijs, quæ fo-

rent

rent victui necessaria: quoad Legationem verò se imperata executuros.

Vbi postera dies illuxit, Legati in modum supplicis libelli Legationis suæ momenta omnia exposuerunt. Videlicet ab Imperatore postularunt Vrbi commercium restitui; &, vt persuasionem facerent, causas admodum consentaneas, & plurimas in eo exararunt, quemadmodum necessitas Vrbis simul, atque Tyranni exigebant. Dum hæc agitabantur in aula, Legati eorumque Socij excubitoribus armatis vndique stipati custodiebantur, tanta nimirum vigilantia, vt singuli recenserentur quotidie. Nuntio audito in aula, Tyrannus mira velocitate supremos misit Magistratus, quos Tonos vocant, Cangam Chuminimbu, & Nouayam Manximbeyoye, vt in Legatis, & in eorum comitibus, violato iure gentium, exempla statuerent crudelitatis. Hique secum adduxere ab aula carnifices pares numero Legatorum cohorti: æquum erat non nisi à regio lictore frangi, cædique adeo nobiles ceruices.

Illucescente die, quam Deipara Portiunculæ quotannis illustriorem reddit, ad Senatum omnes, nullo excepto, aduocantur, rerum quidem incerti, nisi quod tergiuersationes, & truces

vul-

vultus mortis indicia faciebant. illi proinde intùs disponebantur, ne, si sors felicissima obtigisset, imparatos eos occuparet. Limen primi vestibuli intrantes mille armatos obuios habuerunt: ab ijs itaque intercipiuntur illicò viri innocentissimi, diuiduntur que in turmas tres, pro tribus domorum atrijs. Prior turma, Legatis Lusitanis, & Hispanis constans, ingressa est tribunal, vbi erat in sublimi solio Vrbis Gubernator, vacuis Tonorum subsellijs. Ille Legatos sedere in imo gradu tabulati permisit, sed stare alios iussit. Postmodum strepitu excitato assedere Toni, compositi ad maiestatem omnem. Tunc à Legatis quæsitum est, cur in Iapponiam appulissent, Imperatore id prohibente, proposita etiam capitis pœna? Illi contrà: legem Imperatoris repugnare mercibus dixerunt, non autem Legationibus: & Legatorum ius esse, vt possint in omnes oras nauigare, immò & penetrare in ipsos hostium suorum exercitus. Ita leges, ita naturam statuisse, & eam legem apud nationes omnes receptam esse. Nihilominus excepit Iurabasa, elataque voce sententiam Imperatoris perlegit, quam ex aula secum attulerat, & hoc illius exemplum.

Digitized by Google

SENTENTIA IMPERATORIS aduersus Legatos, & eorum Socios.

QVIA multa & grauia sunt scelera, quæ patrarunt per annos plures, promulgando Christianam Legem contra Imperatoris decretum; idem Dominus anno superiore propositis grauissimis pœnis prohibuit, nè in Iapponiam Macao nauigaretur, decernens fore, vt si, non obstante hac lege, nauis aliqua in Iapponiam transmitteret, deberet flammis tradi, atque adeò nautæ vectoresque deberent trucidari. Quæ omnia singillatim, & per capita promulgauit. Et tamen hoc nunc nauigio miserè violarunt antedictum decretum, in quo grauiter deliquerunt. Præterea, quàmuis verbo affirment, se post hac minimè Christianæ Legis Magistros missuros esse in Iapponiam; tamen Ciuitatis litteræ de hoc haud meminerunt. Quapropter, cùm Imperator prohibuisset eiusmodi nauigationem dumtaxat causa Christianæ Legis, & in epistolis huius rei mentionem ipsi non fecerint; compertum videtur, id omne me-

rum

Digitized by Google

rum esse figmentum. Ideò cuncti, quos nauis eorum huc adduxit, debebant supplicio extremo puniri, ita ut mali nuntius non superesset. tamen decernitur, vt nauis aduratur flammis, & vt internecioni dentur præcipua legationis capita cum eorum asseclis: quò ita Macai, & in Regnis patrijs de hoc exemplo vulgetur fama, & discant omnes ius Principum & Regum venerari. Volumus nihilominùs, vt viliores è comitatu seruentur, ac remittantur Macaum: quòd si aliquo casu, vel vi aduersæ fortunæ nauem huc miserint; sciant, in quouis portu, ad quem appulerint, mactandos fore vniuersos. Datum tertia die sextæ Lunæ Anni decimi septimi Quançi: hoc est vigesima quinta die Iulij Anni millesimi sexcentesimi quadragesimi. Septem Gubernatores Tenzæ: Cammono Cami, Vonoino Cami, Sanukino Cami, Cangano Cami, Izuno Cami, Teuximano Cami.

Hoc iniquissimi Imperatoris mandatum nobilissima Christianorum acies summa alacritate animi, quasi allatum diuinitùs accepit: præsertim ex quo animaduertit, in illo exprimi causam Fidei. Quod verò ad crimen attinet à Tyranno impositum Vrbi, quippe haud eam in litteris meminisse de non mittendis in Iapponiam Fidei

Magiſtris, tantum hoc abeſt à culpa, vt ſit Vrbis potiùs eximia pietas, & res laude digna prorſus cenſeatur. Etenim promiſſio de hac re diuinam legem infringeret, violaretque: atque adeò Fidem Catholicā ſua minueret maieſtate. Solū Ciuitas per delectos viros cū Gubernatore Manilæ egit hoc tempore, vt Religioſos à Miſſione Iapponica tantiſper retardaret, donec iracundia Tyranni aliquantulùm remitteret.

Lata ea tàm atroci, ac prorſus tyrannica ſententia, defixi admiratione mutua, ſtetere vtrinque omnes, qui aderant, mox rupere ſilentium Toni palmarum comploſione: eoque indicio facto carnifices eruperunt, qui funibus ſub veſte occultatis latitabant. Ij nectunt atrociter glorioſos viros, & gens viliſſima proterit Legatorum maieſtatem: non vtique agnoſcens ſubſterni pedibus ſuis obſcenis eos, qui Seraphinorum alis quantocyùs ſuper aſtra erant volaturi. Catenis, & contumelijs oneratos extrahunt è Curia, & pro veſtibulo vniuerſos in ordinem digerunt. Lictoribus dixiſſe ferunt, dum ligaretur, Ludouicum Paes Paciecum, diuinas humanaſque leges dedecus illud damnare, atque abominari, quod inferebatur Legatis: quorum vtique nomen apud barbaras gentes etiam ſanctum atque

illi-

illibatum ſemper fuit. Rodericum Sancium de Paredes addidiſſe aiunt, viros nobilitate ita inclytos non eà lege hoſpitij excipi ſolere, ſeque teſtes ipſoſmet compellare, pro Chriſto eà tàm indigna ſecum omnes pati. Eodem tempore funes imjciuntur reliquis turmis, quæ in primo, & ſecundo atrio hæſerant, & cuncti ad carcerem illicò perducuntur.

Poſt hæc Iurubaſæ ſeorſim Legatos, & nauis Magiſtrum introduxere ad Tonos: ſed quid ibi egerint, in comperto non eſt, quia occaſio deinceps non fuit id ſciſcitandi. Eodem tempore qui in naui erant, acciti nuntio veniebant: nempè Scriba nauigij, nomine Ioannes Delgado, natione Canarinus: Chirurgus, nomine Dominicus De Quadres, gente Malabar.& Ioannes ortus Macai: ex quibus quæſiuerunt, num legationis eſſent participes, vel conducti ſtipendio illùc appuliſſent. Reſponderunt, legationis conſcios haud ſe fuiſſe, & aduenîſſe dumtaxat mercede adductos, vt Legatis obſequerentur. Rurſus interrogati fuere; an auderent regredi Macaum, atque ibi euulgare, Legatos peremptos eſſe tamquàm Chriſtianos, & tamquàm violatores edicti Regij: an verò mallent eandem cum eis fortunam ſubire. Ad hæc forti animo reſponderunt,

infer-

Digitized by Google

inferrent verum liberet, se enim aduersa & prospera peræquè laturos. Responsionem hanc Toni admirati sunt; cùm sibi vix persuadere possent, homines adeò vitæ contemptores esse. Demùm ipsos in Legatorum ordinem redegerunt.

Spatio temporis euoluto, Iurubasæ, adueniunt & Lusitanos alta voce interrogant: nùm inter ipsos, præter nauclerũ, esset aliquis alius nauigandi peritus, qui Macaum se nauem reducere posse sponderet. Conticuere omnes, quàmuis multi peritia nautica insignes adessent, ne coronas iam iam imminentes vertici eorum casus aliquis detraheret. Instant Iurubasæ, interrogantq; iterùm; an quis metiri Solem, atque obseruare Astra sciret. Tunc Dominicus Francus, ad Emmanuelem Ferdinandum conuersus: Cur non respondes, inquit, cùm scias isthæc obire munia? Ad eas voces admoniti Iurubasæ, Emmanuelem ipsi percontantur; nùm hæc sciret. Tùm ille: Scio, inquit, nec plura dixit: ne videretur vir fortis pro Christo strictum iam gladium formidare. Abijt Iurubasa, contentus ea notitia: & mox redijt referens scriptos in albo Scribam, Chirurgum, atque Emmanuelem Ferdinandum, vincula ægrè commutantes cum libertate: & nouem

præ-

Digitized by Google

præterea nautas, partim Sinas, & partim Indos, ſorte eductos ex numero aliorum, ac gementes vtique, ſe coronis ſociorum ſpoliari.

Nox aderat: & quò magis ad metam felicitatum accedebant, eò etiam magis exultabant lætabundi. Noctis ſilentia preces & vota in Cœlum miſſa occupauerunt. Flagris carcer perſonabat, quibus ſe ſponte afflictarunt. Crimina præterita flere omnes audiebantur, & ante ſe inuicem pedibus prouoluti poſtulabant, vt impetrarent noxarum veniam. Quid mirabilius, quàm Indos rudes erigere Heros ad ſpem ſalutis? Quid ſpecioſius, quàm homines gladio ſolùm, & nauigatione antehac exercitatos, Eccleſiaſtem agere, ac prædicatione alios ad mortem obeundam incendere? Inter omnes, Legatus Rodericus Sancius de Paredes, de æternitate dixit vſque ad faucium laſſitudinem. Omnes demùm ita Spiritus Domini repleuerat, agitabatq; vt Iurubaſæ admonuerint temperandã paululùm æſtuantem adeò lætitiam illam: quò ita intempeſta nocte poſſent quieſcere, qui in propinqua cuſtodia erant, & ad quos ſuſpiria eorum pertingere videbantur.

Mane, cùm ſerenior lux appeteret, quàm ſoleret, in aurora diei tertiæ menſis Auguſti; propter

hos

hos verè augustos heroes; qui ex suo sanguine purpuram induere mox debebant, crediderim Solem ipsum adproperasse, causa spectandi, vt respersus cruore ipsorum, populis, ad quos illuminandos progrediebatur, nũciaret eorum pugnã. Bonguij, hoc est Ministri Regij, cum ingenti armorum sonitu ad carcerem confluunt: Imperatoris grauem sententiam de integro recitant: & primò quidem educunt eos tredecim, quos Tyrannus seruari voluerat, vt nuntiaret aliorum supplicia, prominentibus albis supra capita eorum vexillulis, vt eo discrimine notarentur. Mox extrahunt ex diuerso carcere ceteros, nempè vnum & sexaginta, omnes æternæ felicitati destinatos: & supra singulorum caput in argumentum victoriæ vexillum erat, mortis causam referens, Japponicis characteribus. Disponuntur lunarem in formam; & benè dum adhuc in terris erant planetarum imagines imitabantur ij, qui etsi corporibus exanimatis vacuam lunam mox exprimere debebant, in animis tamen plenilunium ostentabant. Ad refectionem inuitati, nauseant atque eam recusant, quia iam ad nectar & ambrosiam anhelabant. Vnus de cunctis Lusitanus iuuenis, Benedictus de Lima Cardosius, vt erat militari indole, dapes

pes

Digitized by Google

pes attigit: & secedens ab ordine aliorum, ridenti vultu adijt eos, qui Macaum erant profecturi: & rogata culparum suarum venia, ad socios exultabundus redijt.

Priusquàm acies illa inuicta explicaret se in compita Vrbis, ex carcere ad Cœlum itura; Iurubasæ à Bonguijs iussi sunt Imperatoris nomine, vitam clara voce illi offerre, qui ex eorum numero caderet. Hoc autem vocabulo significant Fidei defectionem. Sed sibilis propemodum exceperunt viri fortes impudentem & sacrilegam eam vocem. Et iterum atque iterum succlamarũt omnes, pro Christo vtique se morituros. Mox, sedato feruore illo animorũ, Legatus Simon Vas de Pauia, quem vsque ad eum diem ægritudo vehemens occupauerat; exsilijt gestiẽs ex inopinata eius diei lætitia: ac, Benè, inquit, benè ò socij: omnis mœstitia ex animis facessat, verè enim pro Christo patimur. Neque ampliùs gaudia eum mentis deinceps deseruerunt. Ad hæc secundò Bonguij imperarunt, vt Iurubasæ vnũquemque adirent, atque inuitarẽt ad Fidem negandam. quod dùm illi exequuntur, tota cohors voce vnanimi exclamauit, crudelia, & infanda se pati mallè, quàm Fidem amittere. Interrogatus peculiariter Simon Vas de Pauia à Iurubasa,

reſpondit alacritate mira: Heus Barbare, tu mihi audes tàm indigna ſuadere? En Dominus IESVS de Cœlo obuijs vlnis inuitat me, allicitque ad delicias ſuas manſuras atque æternas. Miles Benedictus de Lyma Cardoſius ludentis in morem reſpondit: Neceſſe eſt, corpus procumbat in morte, poſtquàm, laniato ferri acie iugulo, animus in aſtra immigrauerit. Aliter iuuenis Legati Gondiſali Monteiro de Carualho, Sina genere, nomine Franciſcus, ætate annorum viginti, reſpondit conſtantiſſimè: Chriſtianum hominem decere pro Chriſto, qui caput omnium eſt, mille offerre ceruices, ſi totidem haberet.

His adeò manifeſtis tùm Orthodoxæ Fidei, tùm Chriſtianæ virtutis argumentis non ſatis contenti Imperatoris miniſtri adhuc grandiore vlulatu, quaſi belluæ feroces, vitam eis ſpoponderunt, ſi Chriſtum eiuſque Fidem desererent. Quæ importuna vox, tertiò iàm repetita, perculit adeò fortiſſimorum virorum animos; vt ferire ſydera clamor ipſorum audiretur, cauſa deteſtandi ſponſionem adeò impiam. Et ſanè prouocare ſuperos potuiſſent, vt deſcenderent quodammodò in ſocietatem pœnarum, ſi lictores eo momento gladium in ipſos exeruiſſent. Re-

per-

Digitized by Google

percussæ montibus voces eorum nihil, nisi pro Fide mori, & mori pro Christo, dulcissimum enimuerò est, identidem resonabāt. Immò pueri ipsimet, quibus solent terriculamenta formidini esse; ad gladios iàm districtos steterunt impauidi, quasi non immineret eis periculum, sed potiùs triumphus.

Erat septima diei hora, quando è carceris atrio pedem extulerunt Christiani illi, verè Gigantes gloria, atque omnes ad currendā viam exultantes. Cùm autem vndequaque circumfusa multitudo eos catenatos cingeret, comitareturque; Gondisalus Monteiro de Carualho, voluens in gyrum oculos, neque vllatenus perturbatus, Fidem in hæc verba professus est. Vocor (ò vos mortales, qui adestis) Vocor Gondisalus Monteiro de Carualho: mihi patria oppidum Menianfrigidum in Lusitania: Pater Antonius Mōteiro de Carualho, Mater Maria Pinta appellabantur, Vos omnes testor, & compello, me pro Christo, & pro Fide Romana, in Iapponiæ Regno hanc animam exhalare. Deinde, ad eos conuersus, qui profecturi Macaum erant: Eadem, inquit, & vos narrate, vbi Macaum appuleritis. Atque eadem verba fermè alij, Legati, dùm abirent, pronunciarunt.

Digitized by Google

Is porrò fuit ordo, quo felices illæ victimæ ad occiſionem proceſſerunt. Præibant miniſtri Regij, armatorum ſatellitio horridi: præco vexillum humeris præferebat, in quo Tyranni ſententia erat deſcripta. Mox ducebat pulcherrimum agmen Ludouicus Paes Paciecus, & ponè conſequebantur ceteri Legati, vnàque Luſitani, Hiſpani, & quotquot cum eis erant immolandi. Poſt eos gradiebantur tredecim, quibus pepercerat Tyrannus, inuidentes meritò ijs, qui omnes oppetere mox debebant, & quorum erant futuri oculati teſtes, vt pugnas eorum referrent. Impudentia Tyranni eò proceſſit, vt non turpia modò faceret, ſed turpiter facta etiam euulgari non erubuerit. A tergo à lateribus circumfuſi ſatellites armati vallabant feliciſſimam illam aciē: & Legati quidem cum pallio, ſed manibus ad terga reuinctis, procedebant: ceteri nudis pedibus, nudoque ibāt capite; omnium medius erat adoleſcens Benedictus de Lyma Cardoſius, tùm fiducia animi, tùm iuuentute conſpicuus, qui oculos pariter, atque animos ſpectatorum ſuorum propè vulnerabat: ferebatur nudus; vel quia incendium amoris onera veſtium non patiebatur; vel quia imitator Chriſti Domini pro mercede laborum, in cuſtodes veſti-

men-

Digitized by Google

menta sua diuiserat. Alij prædicando longum illud iter transigebant. Eminebat verò super alios nauigij Magister Emmanuel Aluarez, qui plebis clamores, & armorum strepitus, prolata altiùs voce superabat: alij profunda meditatione silebant: sacros precatorios globulos alij ore & manu euoluebant: quidam vultu sublato contemplabantur sydera, quæ annuere tacitè videbantur, ac dicere singulis: Properate. Turba feminarum è tabulatis, & ianuis domiciliorum, cùm aliter non possent, euntes gestu & lacrymis prosequebantur.

Tandem nona diei hora ventum est ad Martyrum collem, cui hanc indidere gloriosam appellationem olim occisi ibidem Christiani Martyres. Tunc omnes, quasi emenso laborum cursu & apprehenso felicitatum suarum brauio, prouoluti in genua, terram irrigatam tot illustrium Heroum sanguine, speciosaque cæde eorum illustratam certatim exosculari cœperunt. Mox ministri vniuersos disposuere in tres lunatos ordines. Quorum primus Legatos, Lusitanos, atque Hispanos continebat. Secundus complectebatur nautas, & alios ignobiles vernas diuersarum nationum: si tamen possunt ignobiles nuncupari, qui sunt sine scelere. Nam nobili-

tas

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

tas vera atque vnica, virtus est: et si infimo loco nasci, res est, quæ dedecorat; sufficiat ad nobilitatem, summo eos loco mori. Tertio & postremo loco ducebātur, qui erant Macaum reuersuri; sed procul tamen à ceteris: nec oportuit misceri cum alijs eos, quos tàm felix sors ab ijsdem discriminabat. Circum omnia mortalibus plena erant, & propemodum Iapponia vniuersa elata montibus suis interesse spectaculo videbatur.

Nullus ad nudatos iam gladios, & ceruicibus imminentes expalluit: quinimmò ad virtutem, & constantiam futuri spes singulos acuebat. Legatus Rodericus Sācius de Paredes, an pro Christo mortem inferrent, ter reddi certior ab eis voluit, qui supplicio præerant; ac toties exhilaratus vultu pariter animoque dixit, se pro Christo emori libentissimè. Nauigij Magister Emmanuel Aluarez cùm ingens animi vis ei suppeteret ad moriendum, ex ordine suo digrediens animabat socios tanta verborum facundia, vt Theologus veriùs, quàm Nauarchus videretur. Idem ad eos conuersus, qui erant profecturi Macaum, precatus vt nauigarent feliciter, admonuit, edicerent in patria, ipsum pro Christo, incredibili lætitia perfusum, mortem excipere.

Hìc

Digitized by Google

Hìc ego piaculi reus essem, si Emmanuelis factum silentio præterirem. Puer, illius seruus gẽte Balalla, in secundo ordine cum alijs Indis erat. Herus verò, de illius salute anxius, è loco suo manu adduxit, vt ante conspectum suum prior occumberet; veritus ne, se vtique sublato, aliquid minus Christianum puero contingeret. Atque ex voto successit: nam plexum capite puerum Dominus in Cœlum præmisit.

Strinxere gladium carnifices, & signo edito vibrarunt aciem: eodemque temporis momento corpora obtrũcata humi procubuerunt, atque eorum animæ in Cœlum aduolarunt. Ite felices, ite Heroes inclyti ac generosi: decerpite palmas immortales, & coronate vos rosis quæ nunquam marcescent. Legati estis non ad Iapponiæ Tyrannum; sed ad Imperatorem Cœli, vt terris commercia restituat. Vestri sanguinis eloquentia hoc negotium tàm graue, tàm pertinens, apud Cœli Senatum conficiet.

Tàm celebre spectaculum barbaras illas gentes perculit, & admiratione defixit: fatentibus Iurubasis, nullos illustriores viros pro Fide in Iapponia occubuisse. Atque hæc nimirùm vera sunt, si æstimentur singula, quæ huic spectaculo interuenerunt: quippè Occidens pariter

ter atque Oriens videbantur conspirasse, vt hæc acies tàm inclyta moreretur pro Christo. Ex Occidente Lusitanos, Hispanosque aspiceres offerre lictori capita. Ex Oriente, mistos, Indos, Papangos, Sinas, Bengalas, Cafres, Malayos, Timores, Solores, Balallas, Malabares, Acenos, Canarinos, Macassares, & Iauos. Neque retardauit quempiam ruditas indolis, metus seruilis, & in aliquibus penè præter Baptismum nulla diuinarum rerum cognitio. Auget etiam gloriam huius triumphi annorum numerus admodùm exiguus: quippè Antonius puellus, Sina origine, & Legati Gondisali Monteiro seruus, vix octo annos habens, ceruicem impauidus lictori obtulit: atque adeò augetur gloria ex eo etiam, quòd serui, & iuuenes, etsi assueti vitæ laxiori, tamen tamquam mitissimi agni voluerunt immolari.

Legatos vnus carnifex vno sustulit gladio. Primus Legatorum cecidit, eques Christi inuictissimus, Gondisalus Monteiro de Carualho: secundus, Simon Vas de Pauia: tertius, Rodericus Sancius de Paredes: quartus, & postremus Ludouicus Paës Paciecus: & is nō vno, sed tertio ictu exanimatus est: vel quia corpore erat obeso, vel quod gladius inuitus eū cōsauciare videretur.

Hoc

Digitized by Google

Hoc ſacrificio peracto, tredecim, qui erant ſuperſtites, reducuntur ad carcerem: & occiſorum corpora ſeruātur intacta, præter Iapponum conſuetudinem. Solent enim in mortuos etiam gladio ſæuire, vltra ius pœnæ, atque ſupplicium. Qui fuerant ſeruati, vix laxare animum eis tantiſper licuerat, vinculis exſolutis, cùm euocantur à Tonis, & interrogantur, Num exempla ſuorum vidiſſent? Annuerunt illi. Sed mox Toni exceperunt: Vita vobis conceditur, non iuxta merita quidem; ſubituri enim eratis idem ſupplicium; ſed vt Macao redditi, narrare poſſitis, Imperatorem Iapponiæ Legatos inde miſſos plecti iuſſiſſe. Deinde ſeueriore quadam maieſtate eos liberos dimiſerunt: ſed ea lege, vt nauigij priùs incendio intereſſent; quod ſtatim arſit in cineres. Ne verò carina eius æſtu reciprocante ad littus impelleretur, vel vomeretur ab Oceano ipſo; in profundum perfoſſa & rupto latere, mergi mandarunt.

Ab eo nauigij ſpectaculo ſe illi recepere in ædes: & poſtridiè, hoc eſt quarta die menſis Augusti, reuocantur à Tonis: iubenturque Vrbi Macao ſignificare; Imperatori Iapponiæ minimè opus eſſe auro vel argento Luſitanorum, ſiquidem iuſſu eius, ipſi omnia pretioſa, quæ Le-

gati attulerant, ibi dedere flammis. Præterea quæsiuere ab eis, num vellent abire nauibus Hollandorum, quæ anchoras in portu Firandi iam sustulerant. Illi autem naui exigua seorsim ab Hollandis inde soluere maluerunt. Postremò sunt etiam percontati, cur instructi Legati venissent omni bellico apparatu, nempè maioribus tormentis, ferreis fistulis, & hastis; cùm sine ijs onerariæ naues illuc appellere consueuerint. Obnoxia piratis maria, inquiunt, & frequẽtata nauigijs Hollandorum audieramus: atque ea res consilium dederat, vt illuc armis muniti nauigaremus; quò vtique possemus hostiũ vim, si qui fortè ingruerent, propulsare. & quia simul petiuere, quid in Oriente, atque adeò in Europa etiam, si fortè illuc excurrerent, dicturi essent de illo supplicio apud exteras nationes; responderunt, se vera loquuturos: nempè, Imperatorem Iapponiæ Legatos Lusitanos trucidasse, eorumque naui subiecisse ignem, quia Christianam legem profitebantur, & quia eius mandatum fuerant transgressi: se autem numero tredecim dimissos à supplicio immunes, vt quæ facta fuerant, denarrarent. Ceterum Reges & Populos terrarum omnes, id factum vtique damnaturos; vtpotè contra ius gentium. Inde

ad

Digitized by Google

ad montem ſupplicij feruntur, vt agnoſcant capita occiſorum; quæ repererunt præfixa tabulis, & in tres diuiſa ordines. Legatorum capita erant ab alijs diſcreta, nec pallere, aut tabo fluere videbantur: quinimmò roſeus color, & offuſus vultui decor, ſortem eorum ſatis indicabat. Erant porrò iuxta ingentem malum conſtituta, ex cuius vertice ſententia Tyranni præpendebat. Non prócul inde domum notauerant, vbi corpora ſepelierant, iniectis ſupra ingentium lapidum aceruis: ſcilicet vt, ſi aliquando Iappones de ijs tacerent, ſaxa ipſa loquerentur. Ex medijs ijſdem lapidibus malus prominebat, & inciſa ibi erat legatio, atque etiam cauſa mortis, poſteris videlicet monumentum, & perenne trophæum gloriæ. Inſcriptioni adiunxerat Tyrannus, ſtolida prorſus barbarie; ſimili pœna fore mulctandos quotquot in eas oras deinceps ex Luſitania ſubgrederentur, ſiue Legati eſſent, ſiue nautæ, etiam ſi acti errore, vel tempeſtate: immò, & Regem quoque Luſitaniæ, & Xacam, & ipſum Deum Chriſtianorum, ſi aduenirent, daturos eaſdem omninò pœnas. Tàm eſt cœca & ſacrilega mens eorum, qui verum Deum ignorant, quo ſunt vbique omnia plena, & in quo viuimus, mouemur, & ſumus.

E feliciſſimo illo Montis iugo, inter ſuſpiria mille, & deſideria ſociorum, quos ibi deſerebant, exceſſere demum ad littus, vt opportunam pro reditu nauem eligerent. Tunc verò Iurubaſæ adhuc perculſi rei nouitate, quæ illo temporis veſtigio euenerat, memorarunt; priùs quàm Legati immolarentur, prima die menſis Auguſti, ſeu decima tertia ſuæ Lunæ, cuſtodias intempeſta nocte ſupra nauigium, quò illuc Legati appulerant, ſpectaſſe igneum globũ in aëre libratum: & cùm accurrerent, vt propiùs prodigium illud intuerentur, ſolutum eum globum ſtatim eſſe in radios nitidiſſimos: eo autem portento euulgato, miros in Vrbe ſermones ſpargi cœpiſſe: ſecunda verò die Auguſti, qua cunctis iniectæ catenæ fuerant; Solem ſpecie cruenta fœdaque in Cœlo apparuiſſe. Cœlites dixeris deſcendiſſe ad conſortium pœnarum, & Solem condolere voluiſſe ſupplicio Legatorum; aut Iapponiæ potiùs enunciare, gladium Domini iam ferè vibratum ſupra ceruices Ethnicorum.

Tandem ij Kalendis Septembris è Nangaſachi portu emigrarunt, & per eum tractum Oceani, quem antea ſuperauerant, quàmuis lacero & penè inermi nauigio abiuerunt.

Vſur-

Digitized by Google

Vſurpare potuiſſent carmen illud:

Heu fuge crudeles terras, fuge littus iniquum.

Nam iniquitas eſt, vbi Diuina Fides deſideratur.

Ter Oceanus Iapponicus gurgite tumeſcente aduerſus eos viatores miſeros inſurrexit; vt, indolem Tyranni referens, caſtigaret naufragio illos, quibus pepercerat gladius. Septies clauum amiſerunt: & tandem exactis in nauigatione diebus viginti, optatum portum incolumes tenuerunt. Inuenere Vrbem ſollicitam de exitu legationis: quæ Vrbs, vbi de Legatorũ ſorte tàm beata ex ipſis cognouit, mœrore omni depulſo, ſpretaque commercij iactura, feſtiuos induit cultus, effuſaque in lætitiam procurrit ad littus. Non facilè ſit referre, quæ fuerint omnium gaudia, acclamationes, & plauſus. Flores certatim in eos reduces iactabant: nec ſemel, ſed iterum & ſæpiùs, audire ab ipſis tàm læta nuncia deſiderabant. Tibiarum & fidium cantu modulatiſſimo omnia circumſonabant: indicti honores templis fuerunt, fuſæque ad Deum preces, & grates immortales Numini redditæ: viginti dierum lumina nocturnis horis tota Vrbe arſerunt, plauſuſque & choreæ frequentabantur, quaſi de Iapponia triumphus celebraretur. Tanta nimirùm fuit Vrbis Macai pietas, & religio; vt

for-

Digitized by Google

fortunis proprijs, & commodo priuato honorem Dei anteferre maluerit. Id autem pietatis fœnore duplicato Deus compensauit: quia è profuso Ciuium eius sanguine immortale decus, fama iugis & perennis, atque omnis opulentia in eam Vrbem emanauit.

NVMERVS

Totius felicissimæ cohortis.

1 LVdouicus Paës Paciecus, Lusitanus, Legatus, Cocini natus in Oriente, viduus Macai, sexaginta habens annos.

2 Rodericus Sancius de Paredes, Lusitanus, Legatus, Tomarij natus in Lusitania, Macai coniugatus, quinquaginta quinque habens annos.

3 Simon Vas de Pauia, Lusitanus, Legatus, Vlyssipone natus, Macai coniugatus, quinquaginta tres habens annos.

4 Gondisalus Monteiro de Carualho, Lusitanus, Legatus, Menianfrigidi in Lusitania natus, Macai viduus, quinquaginta annos habens.

Lu-

Digitized by Google

Lusitani Milites, & Nautæ.

5 DOminicus Francus, Lusitanus, Vlyssipone natus, coniugatus Macai, nauigij dux, quinquaginta annos habens.

6 Franciscus Dias Boto, Lusitanus, natus Vlyssipone, nauclerus, coniugatus Goæ, quinquaginta quinque annos habens.

7 Emmanuel Aluarez Francus, Lusitanus, natus Vlyssipone, Macai coniugatus, nauis Magister, triginta tres annos habens.

8 Didacus Diaz Milhaó. Lusitanus, natus Barcellis Diœcesis Bracharẽsis, nauis Comestabilis, cõiugatus Macai, quadraginta annos habens.

9 Didacus Fernandes, Lusitanus, natus Bẽpostæ, Diœcesis Conimbricensis, Macai coniugatus, miles, vigintiocto annos habens.

10 Benedictus de Lyma Cardosius, Lusitanus, miles, natus in Portuensi Vrbe, nouemdecim annos habens.

11 Ludouicus Barrettus Fialho, Lusitanus, miles, natus Ormuzij, in sinu Persico, Macai coniugatus, vigintiquinque annos habens.

12 Emmanuel de Nogeira, Lusitanus, miles, natus Vlyssipone, Macai coniugatus, viginti quinque annos habans.

13 Didacus de Sanctis, Lusitanus, miles, natus in Promontorio Lunæ Cascaes Diœcesis Vlyssiponensis innuptus, triginta quinque annos habens.

14 Ioannes Paciecus, Lusitanus, nauta, Vlyssipone natus, coniugatus Macai, triginta annos habens.

15 Gaspar Martinus, Lusitanus, nauta, natus Vianæ à Caminha in Lusitania, Diœcesis Bracharensis, viduus, triginta quinque annos habens.

16 Damianus Franciscus, Lusitanus, nauta, natus in Oppido Sancta Ouaya in Lusitania, Diœcesis Brachar͞esis, cõiugatus Macai, quinquaginta annos habens.

Hispani Nautę, & Milites.

17 ALphonsus Gallegos, Hispanus, miles, Razæ natus in Bætica, Diœcesis Hispalensis, viduus Macai, quadraginta tres annos habẽs.

18 Ioan-

Digitized by Google

18 Ioannes Henriquez Carrianus, miſtus ex patre Hiſpano, & matre Inda, natus in Inſulis Philippinis, miles, Macai coniugatus, triginta tres annos habens.

19 Petrus Perez, natus Oppido Cantada in Gallæcia, nauta, quadraginta tres annos habens.

20 Didacus de Mendoza, miſtus ex patre Luſitano, & matre Inda, Ciauulis natus in Oriẽte, miles, Macai coniugatus, triginta annos habens.

Sinenſes Macai nati, quos vocant Iurubaſas.

21 PEtrus Vas Sina, Macai natus, nauta, Nagapatam in Oppido coniugatus, quinquaginta ſeptem annos habens.

22 Michael Araujo Sina, coniugatus Macai, viginti ſeptem annos habens.

23 Dominicus de Acunha Sina, nauta, coniugatus Manilæ, triginta annos habens.

24 Dominicus Ferdinandus, Sina, coniugatus Manilæ, quinquaginta annos habens.

Digitized by Google

Sinenſes in Sinarum Regno nati.

25 FRanciſcus Leitanus, Sina, cōiugatus Macai, nauta, triginta annos habens.

26 Sebaſtianus à Rocha, Sina, coniugatus Macai, nauta, triginta annos habens.

27 Antonius Carneiro, Sina, coniugatus Macai, nauta, triginta annos habens.

28 Ioſephus Tauares, Sina, coniugatus Macai, nauta, triginta quinque annos habens.

29 Antonius de Moraës, Sina, coniugatus Macai, nauta, viginti octo annos habens.

30 Maurus Marim, Sina, nauta, triginta annos habens.

N A V I S

Miniſtri in Sinarum Regno nati.

31 IOſephus Sina, ſeruus, viginti habens annos.

32 Franciſcus Sina, ſeruus, viginti tres habens

Digitized by Google

bens annos.

33 Antonius Sina, seruus, octo habens annos.

34 Nicolaus Sina, seruus, vndecim habens annos.

35 Dominicus Sina, seruus, viginti septem habens annos.

36 Emmanuel Sina, liber, vigintiquinque habens annos.

37 Lazarus Sina, seruus, septemdecim habens annos.

NATIONE Bengallę.

38 PAschalis, Bengalla, seruus, triginta sex habens annos.

39 Ioannes, Bengalla, seruus, quinquaginta habens annos.

40 Matthæus, Bengalla, liber, viginti tres habens annos.

41 Emmanuel, Bengalla, seruus, triginta habens annos.

42 Gondisalus, Bengalla, seruus, triginta tres annos habens.

Digitized by Google

43 Dominicus, Bengalla, ſeruus, triginta annos habens.

Nautę Gente Canarini, & Aceni.

44 AVguſtinus Corea, Canarinus, nauta, ex inſula Bardès, Macai, coniugatus, quadraginta habens annos.

45 Gaſpar Monteiro, Acenus, nauta, triginta annos habens.

NATIONE Balallę.

46 SEbaſtianus, Balalla, libertus, viginti tres habeus annos.

47 Nicolaus, Balalla, ſeruus, quinquaginta habens annos.

48 Antonius, Balalla, ſeruus, viginti habens annos.

MA-

Digitized by Google

MALABARES.

49 ANtonius, Malabar, ſeruus, viginti habens annos.

50 Gondiſalus, Malabar, ſeruus, viginti habens annos.

51 Thomas, Malabar, vigintiquinque habens annos.

52 Ioannes, Malabar, ſeruus, viginti ſeptem habens annos.

53 Hieronymus, Malabar, ſeruus, quinquaginta octo habens annos.

CAFRES ex Domo Legatorum.

54 ANtonius, Cafer, ſeruus, vigintiquinque habens annos.

55 Aluarus, Cafer, ſeruus, quadraginta habens annos.

56 Franciſcus, Cafer, liber, quinquaginta habens annos.

Ex

Digitized by Google

Ex varijs Nationibus.

57 DOminicus, Malayus, seruus, Macai coniugatus, viginti septem habens annos.
58 Antonius, Zamba, liber, ex insula Solor, Macai coniugatus, triginta habens annos.
59 Ioannes, Papangus, liber, ex insulis Philippinis, triginta habens annos.
60 Albertus, natione Timor, seruus, septemdecim habens annos.
61 Emmanuel, Iauus, seruus, ex insula Iaua, trigintaquinque habens annos.

Nationes, & Numerus illorum, qui pro Christo occisi sunt.

LVsitani cum Legatis pro Christo occisi sunt	16
Hispani	2
Misti	2
Sinæ, in Sinarum Regno nati	4

Sinæ,

Digitized by Google

Sinæ, Macai nati.	4
Canarinus	1
Acenus	1
Balallæ	3
Malabares	5
Cafres	3
Malayus	1
Solor	1
Papanguus	1
Timor	1
Iauus	1
Bengallæ	6
Nationes	16
Mortui pro Christo	61

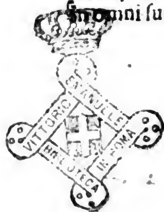

Digitized by Google

Proteſtatio Auctoris.

LEctor aduerte in Elogijs Virorum Illuſtrium quos hoc libro complexus ſum nonnulla me obitèr attingere, quæ ſanctitatem ipſis videantur adſcribere: perſtringo nonnunquam aliqua ab ijs geſta, quæ cum vires humanas ſuperent, miracula videri poſſunt: præſagia futurorum, Arcanorum manifeſtationes, reuelationes, illuſtrationes, & ſi quæ ſunt alia huiuſmodi: beneficia item in miſeros mortales eorum intercesſione diuinitùs; demum nonnullis ſanctimoniæ, vel Martyrij videor appellatione tribuere. Verùm hæc omnia ita meis lectoribus propono, vt nolim ab illis accipi tanquàm ab Apoſtolica Sede examinata, atque approbata, ſed tanquàm, quæ à ſola ſuorum Auctorum fide pondus obtineant. atque adeò non aliter, quàm humanam hiſtoriam. Proinde Apoſtolicum S. Congregationis S. R. & Vniuerſalis Inquiſitionis Decretum Anno 1625. editum, & anno 1634. confirmatum integrè, atque inuiolatè, iuxta declarationem eiuſdem Decreti à Sanctiſs. D. N. D. Vrbano Papa VIII. anno 1631. factam ſeruari à me omnes intelligant, nec velle me, vel cultum, aut venerationem aliquam per has meas narrationes vlli arrogare, vel famam, & opinionem ſanctitatis, aut martyrij inducere, ſeu augere. nec quicquã eius exiſtimationi adiungere, nullumque gradum facere ad futuram aliquando vllius Beatificationem, vel Canonizationem, aut miraculi comprobationem, ſed omnia in eo ſtatu à me relinqui, quem ſecluſa hac mea lucubratione obtinerent, non obſtante quocunque longiſſimi temporis curſu. Hoc tàm ſanctè profiteor, quàm decet eum, qui Sanctæ Sedis Apoſtolicæ obedientiſſimus haberi filius cupit, & ab ea in omni ſua inſcriptione, & actione dirigi.

Antonius Franciſcus Cardim.

LAVS DEO.

Digitized by Google